

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут культури і мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ІНІ культури і мистецтв

Олена УСТИМЕНКО-КОСОРИЧ

«30» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Етика, естетика

галузь знань	<u>02 Культура і мистецтво</u> (шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність	<u>023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація</u> (шифр і назва спеціальності)
освітня програма	<u>«Образотворче мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти</u> (назва)
мова навчання	<u>українська</u>

Погоджено науково-методичною комісією
ІНІ інституту культури і мистецтв
«30» серпня 2024 р.

Голова Олександр РУДЕНКО

Розробник:

Тарапата-Більченко Лідія Григорівна – кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри хореографії та музичного мистецтва

Робочу програму «Етика, естетика» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація галузі знань 02 Культура і мистецтво. ОПП затверджена вченою радою Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (протокол №10 від 27 квітня 2020 року).

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та дизайну.

Протокол № 1 від 26 серпня 2024 року

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

кандидат мистецтвознавства, доцент

Наталя КОХАН

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 4	бакалавр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
4-й		4-й	
Семестр			
VII		VII	
Лекції			
22 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
24 год.		6 год.	
Консультації			
2 год.		2 год.	
Самостійна робота			
72 год.	108 год.		
Загальна кількість годин: 120	Вид контролю: залік		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Освітньо-професійна програма «Образотворче мистецтво. Станковий живопис» підготовки фахівців за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація галузі знань 02 Культура і мистецтво за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти передбачає обрання та вивчення вибіркової дисципліни. Навчальна дисципліна «Етика, естетика» пропонується студентам як вибіркова дисципліна.

Етика вивчає мораль як соціальне явище, феномен культури та форму світовідношення. Метою вивчення етики є розуміння змісту етичної думки в діалогічному просторі культури, з'ясування ролі моральних чинників у розвитку особистості та суспільства, осмислення етичних проблем людства та пошук шляхів їх вирішення.

Естетика експлікує особливості художньо-естетичної діяльності людини. Метою вивчення естетики є розуміння змісту естетичної думки в діалогічному просторі культури, з'ясування функцій мистецтва у розвитку особистості та суспільства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Етика, естетика» студенти мають: оволодіти основними категоріями етики (добро, зло, совість, сором, честь, гідність, обов'язок, відповідальність, справедливість, щастя); -

ознайомитись із моральними аспектами людської діяльності та спілкування (вчинок як захист моральних цінностей; співвідношення мети і засобів, мотивів і результатів моральної дії; толерантність, повага, співчуття, милосердя, дружба, любов); - орієнтуватись в актуальних етичних проблемах сучасності (етика і політика, мораль і право, етика міжнаціональних стосунків, етичні аспекти екологічних проблем); - оволодіти основними категоріями естетики (прекрасне і потворне, трагічне і комічне, піднесене і низьке); орієнтуватись в історичних та сучасних тенденціях розвитку естетичної думки, знати особливості естетичної діяльності, функції мистецтва в контексті культури.

Засвоєння програмного матеріалу дисципліни «Етика, естетика» сприяє формуванню такої інтегральної компетентності як здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва, або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується невизначеністю умов (ІК).

Відповідно до освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво» навчальна дисципліна «Етика, естетика» формує такі загальні компетентності, як: здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України (ЗК 1); здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство (ЗК 2); здатність цінувати різноманітність і мультикультурність (ЗК 12)..

«Етика, естетика» сприяє формуванню таких спеціальних компетентностей, як: здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки (СК 3); здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва (СК 5); здатність ефективно використовувати теоретичні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності (СК 9); здатність здійснювати комунікації, що ґрунтуються на основах моралі, правилах етикету і ведення діалогу; здатність формувати цілісне уявлення про світову художню культуру, враховуючи національну специфіку будь-якого етнокультурного утворення та принципи державної політики в галузі культури та мистецтва; уміння встановлювати, підтримувати та розвивати міжособистісні відносини; здатність формувати власну образно-асоціативну, стилістичну і пластичну мову та втілювати її у мистецькому творі (СК 12).

2. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни «Етика, естетика» ґрунтується на здобутих раніше знаннях з історії світової культури та культури України, історії мистецтва, культурології. Як дисципліна філософського циклу «Етика, естетика» корелює з філософією, слугує філософським підґрунтям для практичної діяльності.

3. Програмні результати навчання

Вивчення дисципліни «Етика, естетика» спрямоване на формування досвіду культуротворчої діяльності студентів, їх просвітницької, дослідницької та художньої активності на засадах моральності та утвердження загальнолюдських цінностей.

Знання: змісту етичної та естетичної думки в діалогічному просторі культури; ролі моральних чинників та естетичних цінностей у формуванні соціокультурного простору. Уміння: застосовувати моральні та естетичні орієнтири для розвитку особистості та суспільства; вирішувати практичні завдання художньо-творчої діяльності на основі системних культурфілософських знань.	ПРН 2	Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
Знання: сутності, функцій, історичних етапів розвитку мистецтва; національного та зарубіжного мистецького досвіду. Уміння: застосовувати набуті знання у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід у простір сучасної культури.	ПРН 9	Застосовувати знання з історії мистецтва у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.
Знання: формотворчих засобів та сутності мистецтва, соціокультурних етапів розвитку суспільства. Уміння: комплексно визначати їх функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі культури.	ПРН 14	Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва як відображення історичних та соціокультурних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їх функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.
Знання: українських етно-мистецьких традицій, стильових основ образотворчого мистецтва. Уміння: використовувати українські етно-мистецькі традиції у власній художній творчості.	ПРН 16	Розуміти вагому роль українських етно-мистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.
Знання: досягнень світової культури. Уміння: популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини; формувати гуманістичну мораль та національну свідомість; розбудовувати культурний простір на засадах утвердження загальнолюдських цінностей Добра і Краси. Комунікація: організувати комунікацію з урахуванням моральних основ спілкування.	ПРН 17	Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.
Знання: основ екобезпечного світогляду. Уміння: формувати екологічну культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності. Комунікація: здійснювати ефективні комунікації на міжособистісному та колективному рівнях; усвідомлювати соціальну відповідальність за результати своєї роботи у професійній діяльності	ПРН 18	Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Зміст курсу засвоєно. Студент опанував теоретичні положення, вільно володіє основними категоріями етики та естетики, має системні знання відповідно до вимог навчальної програми. Студент вміє аналізувати та узагальнювати навчальний матеріал, добирати джерела інформації та користуватися ними, виявив активність під час обговорення проблемних питань на семінарських заняттях, якісно виконав індивідуальне завдання, творчо та змістовно презентував результати самостійної роботи.
82-89	Зміст курсу засвоєно. Студент опанував основні теоретичні положення, розуміє зміст основних категорій етики та естетики, вміє аналізувати та систематизувати інформацію. Студент опрацював більшість тем самостійної роботи, змістовно презентував її результати, якісно виконав індивідуальне завдання, однак під час усних та письмових відповідей допускав поверховість аргументації, окремі неточності та незначні помилки.
74-81	Зміст курсу здебільшого засвоєно. Студент опанував основні теоретичні положення, володіє понятійним апаратом етики та естетики, вміє аналізувати та систематизувати навчальний матеріал. Студент опрацював більшість тем самостійної роботи, однак не виконував індивідуальне завдання або допускав деякі помилки під час усних і письмових відповідей на практичних заняттях.
64-73	Зміст курсу засвоєно частково. Студент володіє лише окремими поняттями етики та естетики, брав участь в обговоренні деяких тем на практичних заняттях, самостійно опрацював кілька визначених програмою тем, однак виявив середній рівень компетентності, допускав помилки під час усних і письмових відповідей, індивідуальне завдання не виконував.
60-63	Зміст курсу засвоєно фрагментарно. Студент володіє лише деякими теоретичними поняттями, знання поверхові та не систематизовані, значну частину навчального матеріалу відтворює на репродуктивному рівні, самостійну роботу виконував частково, індивідуальне завдання не виконував.
35-59	Зміст курсу не засвоєно. Більшість навчальних завдань не виконано або відповіді містять принципові помилки. Студент не опанував основний навчальний матеріал, пропускав заняття, не виконував самостійну роботу. За умови додаткової самостійної роботи студента можливе підвищення рівня його знань та повторне складання заліку.
1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни ставиться, якщо студент систематично пропускав заняття та зовсім не опанував навчальний матеріал.

Розподіл балів форма звітності – залік

Поточний контроль										Разом	Сума
Розділ 1					Розділ 2						
T.1-3	T.4	T.5-6	T.7-8	T.9	T.11	T.2.1	T.2.2.	T.2.3-4	T.2.5	70	100
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7		
Контроль самостійної роботи										10	
T. 1.10, 1.12					5	T.2.6-8			5		
Індивідуальне завдання (реферат)										20	

Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної освіти в порядку, визначеному Положенням «Про порядок визнання результатів, здобутих у формі неформальної та інформальної освіти Навчально-наукового інституту культури і мистецтв Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка» (ухвалене рішенням Вченої ради, протокол № 11 від 19 червня 2020 року).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 - 89	B	Добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	Задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Рівень знань та умінь, набутих у процесі вивчення «Етики, естетики», перевіряється на практичних заняттях у формі усних відповідей, виконання тестових завдань та контрольних робіт, презентації результатів самостійної роботи, виконання індивідуального завдання у вигляді реферату. Форма контролю – залік.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Етика як філософська наука. Зміст етичної думки у діалогічному просторі культури.

Генеza етичного в контексті культури. Поняття і структура моральної свідомості: моральні норми, принципи, мотиви і ціннісні орієнтації. Добро як провідна категорія моральної свідомості. Взаємовідношення добра і зла. Сенс життя як домінуюча спрямованість моральної свідомості.

Мораль як соціальний феномен. Етика і політика, мораль і право. Об'єктивні і суб'єктивні категорії моральної свідомості: обов'язок, відповідальність, справедливість, щастя.

Моральна самосвідомість: совість, сором, честь і гідність людини. Моральна діяльність: свобода дії, свобода вибору, свобода волі; вчинок як елементарна форма моральної діяльності; співвідношення мети й засобів діяльності, мотиву й результату моральної дії.

Моральні виміри спілкування: толерантність, повага, співчуття, милосердя, дружба. Любов як моральна цінність. Етика ділового та повсякденного спілкування.

Мораль і національні спільноти: етика міжнаціональних стосунків.

Біоетика. Людина і природа: етичні аспекти екологічних проблем.

Розділ 2. Естетика як філософська наука. Зміст та тенденції розвитку естетичної думки.

Естетика як філософська наука: предмет, структура, функції. Поняття і структура естетичної свідомості: естетичні почуття, естетичні смаки та ідеали. Основні категорії естетики: прекрасне, потворне трагічне, комічне, піднесене, низьке.

Розвиток естетичної думки в діалогічному просторі культури: антична естетика, естетика середньовіччя, Відродження, Нового часу, сучасні естетичні теорії. Естетичні теорії XVIII-XX ст. Естетична думка в Україні: від Київської Русі до сучасності.

Творчий процес: митець, задум та втілення художнього образу. Художній образ як форма пізнання дійсності. Особливості художнього образу. Зміст і форма художнього твору, їх взаємодія в мистецтві.

Сутність, природа і соціальні функції мистецтва. Морфологія мистецтва. Основні види мистецтва. Синтез мистецтв. Основні етапи розвитку мистецтва: мистецтво первісної людини, мистецтво стародавнього світу, мистецтво середньовіччя, Відродження, Нового часу, XX століття.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Етика як філософська наука. Зміст етичної думки у діалогічному просторі культури.

Тема 1.1. Генеза етичного в контексті культури.

Тема 1.2. Поняття і структура моральної свідомості: моральні норми, принципи, мотиви і ціннісні орієнтації.

Тема 1.3. Добро як провідна категорія моральної свідомості. Взаємовідношення добра і зла.

Тема 1.4. Моральна самосвідомість: совість, сором, честь і гідність людини.

Тема 1.5. Мораль як соціальний феномен. Етика і політика, мораль і право.

Тема 1.6. Об'єктивні і суб'єктивні категорії моральної свідомості: обов'язок, відповідальність, справедливість, щастя.

Тема 1.7. Моральна діяльність: свобода дії, свобода вибору, свобода волі. Співвідношення мети і засобів, мотиву й результату моральної дії.

Тема 1.8. Моральні виміри спілкування: толерантність, повага, співчуття, милосердя, дружба. Етика ділового та повсякденного спілкування.

Тема 1.9. Моральні виміри спілкування: любов як моральна цінність.

Тема 1.10. Сенс життя як домінуюча спрямованість моральної свідомості.

Тема 1.11. Мораль і національні спільноти: етика міжнаціональних стосунків.

Тема 1.12. Біоетика. Людина і природа: етичні аспекти екологічних проблем.

Розділ 2. Естетика як філософська наука. Зміст та тенденції розвитку естетичної думки.

Тема 2.1. Естетика як філософська наука. Поняття і структура естетичної свідомості: естетичні почуття, естетичні смаки, естетичні теорії та ідеали.

Тема 2.2. Основні категорії естетики: прекрасне, потворне, піднесене, низьке.

Тема 2.3. Основні категорії естетики: трагічне і комічне.

Тема 2.4. Сутність, природа і соціальні функції мистецтва. Морфологія мистецтва. Основні види мистецтва. Синтез мистецтв.

Тема 2.5. Розвиток естетичної думки в діалогічному просторі культури: антична естетика, естетика середньовіччя, Відродження, Нового часу, сучасні естетичні теорії.

Тема 2.6. Творчий процес: митець, задум та його втілення.

Тема 2.7. Художній образ як форма пізнання дійсності. Особливості художнього образу. Зміст і форма художнього твору, їх взаємодія в мистецтві.

Тема 2.8. Естетична думка в Україні: від Київської Русі до сучасності. Етичні та естетичні домінанти духовного світу українців.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р
РОЗДІЛ I Етика як філософська наука. Зміст етичної думки у діалогічному просторі культури										
1.1. Етика як філософська наука. орієнтації. Генеза етичного в контексті культури.	6	2	-	-	4	6	1	-	-	5

1.2. Поняття і структура моральної свідомості: моральні норми, принципи, мотиви і ціннісні	6	2			4	6	1			5
1.3. Добро як провідна категорія моральної свідомості. Взаємовідношення добра і зла	6	-	2	-	4	6	-	-	-	6
1.4. Моральна самосвідомість: совість, сором, честь і гідність людини	6	-	2	-	4	6	-	1	-	5
1.5. Мораль як соціальний феномен: етика і політика. Мораль і право.	6	2	-		4	6	-	-		6
1.6. Об'єктивні і суб'єктивні категорії моральної свідомості: обов'язок, відповідальність, справедливість, щастя	6	-	2	-	4	6	-	1	-	5
1.7. Моральна діяльність: свобода дії, свобода вибору, свобода волі. Співвідношення мети і засобів, мотиву й результату моральної дії.	6	-	-	-	6	6	-	-	-	6
1.8. Моральні виміри спілкування: толерантність, повага, співчуття, милосердя, дружба. Етика ділового та повсякденного спілкування.	6	2	2	-	2	6	-	1		5
1.9. Любов як моральна цінність.	6	2	2		2	6	-	1		5
1.10. Сенс життя як домінуюча спрямованість моральної свідомості.	6	2	-	-	4	6	-	-		6
1.11. Мораль і національні спільноти: етика міжнародних стосунків	6	-	2	-	4	6	-	-		6
1.12. Біоетика. Людина і природа: етичні аспекти екологічних проблем	6	-	-	-	6	6	-	-		6
РОЗДІЛ II Естетика як філософська наука										
2.1. Естетика як філософська наука. Поняття і структура естетичної свідомості	6	2	-	-	4	6	1	-	-	5
2.2. Основні категорії естетики: прекрасне і потворне, піднесене і низьке.	6	2	2	-	2	6	1	-		5
2.3. Основні категорії естетики: трагічне і комічне.	6	2	2	-	2	6	-	-		6
2.4. Сутність, природа та соціальні функції мистецтва.	6	2	-	-	4	6	-	1		5
2.5. Розвиток естетичної думки в діалогічному просторі культури: від античності до сучасності.	6	-	2	-	4	6	-	1		5
2.6. Творчий процес: митець, задум та його втілення	6	2	2	-	2	6	-	-		6

2.7. Художній образ як форма пізнання дійсності	6	-	2	-	4	6	-	-		6
2.8. Естетична думка в Україні: від Київської Русі до сучасності.	6	-	2	2	2	6	-	-	2	4
Усього	120	22	24	2	72	120	4	6	2	108

Теми лекційних занять

№ теми	Назва теми	Обсяг годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Етика як філософська наука. Генеза етичного в контексті культури	2	2
2	Поняття і структура моральної свідомості: моральні норми, принципи, мотиви і ціннісні орієнтації.	2	
3	Мораль як соціальний феномен: етика і політика, мораль і право.	2	-
4	Моральні виміри спілкування: толерантність, повага, співчуття, милосердя, дружба.	2	-
5	Моральні виміри спілкування: любов як моральна цінність.	2	-
6.	Сенс життя як домінуюча спрямованість моральної свідомості.	2	
7.	Естетика як філософська наука. Поняття і структура естетичної свідомості.	2	-
8.	Основні категорії естетики: прекрасне і потворне, піднесене і низьке.	2	2
9.	Основні категорії естетики: трагічне і комічне.	2	
10.	Сутність, природа та соціальні функції мистецтва.	2	-
11.	Творчий процес: митець, задум та його втілення	2	
	Всього	22	4

Теми практичних (семінарських) занять

№ теми	Назва теми	Обсяг годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1.	Добро як провідна категорія моральної свідомості. Взаємовідношення добра і зла.	2	-
2.	Моральна самосвідомість: совість, сором, честь і гідність людини.	2	1
3.	Об'єктивні і суб'єктивні категорії моральної свідомості: обов'язок, відповідальність, справедливість, щастя	2	1
4.	Моральні виміри спілкування: толерантність, повага, співчуття, милосердя, дружба.	2	1
5.	Любов як моральна цінність.	2	1

6.	Мораль і національні спільноти: етика міжнародних стосунків	2	-
7.	Розвиток естетичної думки в діалогічному просторі культури: від античності до сучасності.	2	-
8.	Основні категорії естетики: прекрасне, потворне, трагічне, комічне, піднесене, низьке.	4	2
9.	Творчий процес: митець, задум та його втілення	2	-
10.	Художній образ як форма пізнання дійсності	2	-
11.	Естетична думка в Україні: від Київської Русі до сучасності	2	-
	Всього	24	6

Самостійна робота

№ теми	Назва теми	Обсяг годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1.	Самостійне доопрацювання тем, які розглядалися на лекційних і практичних заняттях.	60	96
3.	Моральна діяльність: свобода дії, свобода вибору, свобода волі. Співвідношення мети і засобів, мотиву й результату моральної дії.	6	6
2	Біоетика. Людина і природа: етичні аспекти екологічних проблем.	6	6
	Всього	72	108

Самостійна робота студентів спрямована на поглиблення знань з етики та естетики. Завдання полягають в ознайомленні з актуальними проблемами художньої практики; їх осмисленню у контексті філософсько-культурологічного аналізу; узагальненні точок зору на мораль та естетичну діяльність людини; викладі результатів аналізу у вигляді реферату.

Для контролю і самоконтролю знань студентів розроблено пакет тестових завдань.

8. Рекомендовані джерела інформації Основні (етика)

1. Видишенко В.М. Етика : навч. пос. для студентів педагогічних навч. закладів. Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2007. 296 с.
2. Вознюк Н. М. Етика : навч. посібник. Київ : ЦНЛ, 2013. 300 с. URL: <http://westudents.com.ua/glavy/25421-chastina-praktikum.html>
3. Малахов В.А. Етика : Курс лекцій : Навч. посібник. К. : Либідь, 2001. 384 с. URL: <http://lib.istu.edu.ua/index.php?p=23&id=1192>
4. Кубрак О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування: Навчальний посібник з етикету для студентів. Суми : Університет. книга, 2002. 208 с.

5. Тофтул М.Г. Етика : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2007. – Режим доступу http://www.ebk.net.ua/Book/ethics/toftul_etika/annotation.htm

Основні (естетика)

1. Естетика: навчальний посібник / за ред. Л. Б. Мартиненко. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2016. 137 с. URL: <http://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/6620/1/Estetyka.pdf>
2. Естетика: навч. посіб. / за ред. В. О. Лозового. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 208 с. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/392>
3. Естетика: Підручник / За заг. ред. Л.Т. Левчук. Київ: Вища школа, 2006. 431 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/408598.pdf
4. Татаркевич В. Історія шести понять: Мистецтво. Прекрасне. Форма. Творчість. Відтворництво. Естетичні переживання / пер. з пол. В. Корнієнко. Київ: Юніверс, 2001. 366 с.

Допоміжні

1. Баранова Н. М. Естетика : навч. посіб. Ніжин : Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя, 2009. 423 с.
2. Бондаревська І. Парадоксальність естетичного в українській культурі XII–XXIII ст. К. : ПАРАПАН, 2005.
3. Естетика : навч.-метод. посіб. / [Петутіна О. О., Барков О. С., Гайдамачук О. В., Карпенко О. Ю., та інші]; за ред. О. О. Петутіної. Х. : НТУ «ХПІ», 2010. 96 с. URL: http://library.kpi.kharkov.ua/TUF/resource_1144/index.htm
4. Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ ст.: навчальний посібник. К.: Либідь, 1997. 224 с.
5. Левчук Л.Т., Оніщенко О.І. Основи естетики: навч. посібник. К.: Вища школа, 2000.
6. Макаров А. Світло українського бароко. К. : Мистецтво, 1994.
7. Мовчан В. С. Естетика : навч. посіб. К. : Знання, 2011. 527 с.
8. Опанасюк О. П. Художній образ: структурна феноменологія і типологія форм: монографія. Дрогобич: Коло, 2004. 236 с.
9. Степаненко В. Ф. Етика в проблемних і аналітичних задачах. К.: Либідь, 1998. 187с.
10. Чмут Т.К., Чайка Г.Л. Етика ділового спілкування: навч. посібник. К. : Знання, 2007. 230 с. (Вища освіта ХХІ століття)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Персональний комп'ютер або ноутбук, мультимедійний проектор та дошка, аудіоколонки.